

NUMIZMATIČKE INFORMACIJE

ODRŽAN 7. MEĐUNARODNI NUMIZMATIČKI KONGRES U HRVATSKOJ

7th INTERNATIONAL NUMISMATIC CONGRESS IN CROATIA INCC 2013

U Hrvatskoj je od 1995. godine do sada održano sedam numizmatičkih kongresa naziva **MEĐUNARODNI NUMIZMATIČKI KONGRES U HRVATSKOJ** (INTERNATIONAL NUMISMATIC CONGRESS IN CROATIA – INCC). Ti skupovi bili su popraćeni izdavanjem zbornika radova, značaka, medalja i plaketa. Kongresne medalje izdane su za prvi, četvrti i ovaj sedmi kongres. Kongresna plaketa izdana je za peti kongres. Kongresna značka izrađena je jednom, i to za prvi numizmatički kongres.

Na dosadašnjih sedam kongresa priopćeno je ukupno 177 radova od 220 autora i koautora. Sudionika je bilo i više od 260 jer su neki osim autorstvima izravno omogućili rad kongresa radom u odborima i na duge načine. Neki su autori sudjelovali na više kongresa, a neki i na svima. Pregled izražen brojevima prikazan je u tablici.

Naziv kongresa	Broj zemalja	Broj sudionika	Broj autora	Broj radova
INCC-95	7	29	28	30
INCC-98	8	31	27	21
INCC 2001	16	45	29	28
INCC 2004	12	38	26	23
INCC 2007	9	27	19	16
INCC 2010	11	49	45	29
INCC 2013	10	48	46	20

Tablica 1. Brojana slika numizmatičkih kongresa INCC

Sudionici su dolazili iz različitih sredina, iz akademskih krugova, iz muzeja, zavoda, fakulteta, udruga, a bilo je i privatnih osoba, numizmatičara i kolekcionara. Došli su iz ukupno 25 zemalja, uključujući i Hrvatsku, i to iz: Kanade, Mađarske, Rumunjske, Slovenije, SAD-a, Češke, Norveške, Rusije, Slovačke, Ujedinjenog Kraljevstva, Jugoslavije, Poljske, Austrije, Italije, Španjolske, Grčke, Bjelorusije, Albanije, Njemačke, Bugarske, SiCG-e, Cipra, Uzbekistana i Srbije.

Organizatori tih kongresa uvijek su bili **Hrvatsko numizmatičko društvo** i Papinski zavod za srednjovjekovne studije (**Pontifical Institute of Mediaeval Studies**) iz Toronta. U organiziranje su se uključivale i druge institucije: sveučilišta, muzeji i numizmatička društava iz Hrvatske i inozemstva. Jedini pokrovitelj svih kongresa jest **Razred društvenih znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti**.

Organizatori ovog, 7. Kongresa, bili su također Hrvatsko numizmatičko društvo iz Zagreba i Papinski zavod za srednjovjekovne studije iz Toronta, a suorganizatori su bili Sveučilište u Rijeci i Filatelističko-numizmatičko društvo Rijeka.

Ovaj kongres ne bi bilo moguće organizirati i održati bez svesrdne pomoći **Grada Opatije**. Za održavanje kongresa na raspolaganje je bila stavljena Villa Angiolina, gdje se sada nalazi Hrvatski muzej turizma. U reprezentativnom prostoru u prizemlju održana je svečana ceremonija otvaranja. Govorili su predstavnici organizatora, domaćini prostora te predstavnici Hrvatskoga novčarskoga zavoda. Kongres je otvorio dogradonačelnik gospodin Fernando Kirigin. Nakon otvaranja priređena je promocija poštanskih omotnica koje je za tu priliku načinio suorganizator, **Filatelističko-numizmatičko društvo Rijeka**.

Nakon pauze održana je i prva sekcija. Rad je nastavljen u poslijepodnevnom satima, a predvečer je u Muzeju grada Rijeke održana promocija medalje koju je za kongres otkovao Hrvatski novčarski zavod. Potom su zainteresirani nastavili druženje uz večeru i raspravu o numizmatičkim temama.

Drugoga dana nastavljen je stručni dio u prijepodnevnom satima, a rad Kongresa zaključen oko podneva.



Dio sudionika ispred kongresne sale u Villi Angiolini

U znanstvenome i stručnom dijelu raspravljene su teme iz mnogih numizmatičkih područja. Priopćenja su bila iz područja antičke, srednjovjekovne i moderne numizmatike te iz numizmatiki srodnih područja. Antička grčka i rimska numizmatika obrađena je u više priopćenja (D. Kovač, D. Margetić, K. Kopij, M. Minkova). Srednjovjekovlje je tematski bilo usmjereno na Balkan pa se izlagalo o bizantskom novcu (B. Mimica), dubrovačkom novcu (M. Dimnik, S. Petrović), mletačkom novcu (I. Mileusić, S. Petrović) i srpskom novcu (V. Radić). U nekim radovima središnji interes bili su nalazi novca (M. Ilkić, D. S. Lenger, D. Filipčić, V. Kramberger, N. Cesarik, P. Kožul, I. Čurković, G. N. Kurbanov). Neki su pak radovi prikazivali numizmatičke zbirke ili

njihove dijelove iz fundusa pojedinih muzeja (I. Mileusnić, M. Meštrov, M. Pešić). Razlagane su i teme iz numizmatiki graničnih i srodnih područja. Razmatrane su nabožne medaljice (F. Altamura, A. Pancotti), numizmatička topografija (M. Ilkić, I. Čerina, S. Čerina) te neki novčani običaji u svezi s ukopima (M. Buovac). Povijesni prilog u svezi s numizmatikom komentirao je kovničarsku djelatnost u Bosni (A. Sulejmanagić). Osobito su bila zapažena priopćenja o primjeni fizikalnih i fizikalno-kemijskih metoda pri analizi novca, kao i metoda numeričke analize rezultata tih analiza. Prikazani su rezultati primjene metode spektrometrije karakterističnoga rendgenskog zračenja (D. Kovač, D. Margetić, J. Dobrinić, L. Mandić), izotopne analize (G. Kniewald, J. Dobrinić), metode laserom inducirane plazme (M. Orlić, I. Jelovica Badovinac, N. Orlić, M. Bišćan, Z. Kregar, S. Milošević) te numeričke obrade rezultata mjerenja (M. Orlić, J. Dobrinić, M. Marinović).

Veliki doprinos kongresu pridonio je **Hrvatski novčarski zavod**. U njemu je iskovana kongresna medalja u ograničenoj nakladi, rad Nikole Vudraga, studenta ALU u Zagrebu u klasi profesora Damira Mataušića.

Kongres je bio popraćen izložbom Medalje i plakete Istre i Kvarnera, autora Marka Šarinića, koja se održala u Muzeju Grada Rijeke. Izrađen je i opsežan izložbeni katalog.

Mnogi sudionici ovoga kongresa i prethodnih kongresa, numizmatičari, arheolozi i povjesničari iz Hrvatske i svijeta, misle da je organizacija takvih kongresa dobar put za razvoj numizmatike i s njom povezanih znanosti. Nadamo se da su ciljevi kongresa ostvareni na zadovoljstvo sudionika i nas organizatora, a na čast hrvatskoj znanosti. Tome će svakako, kao i do sada, pridonijeti i Zbornik radova koji bi trebao biti dovršen do kraja 2013. godine.

Predsjednik Organizacijskog odbora INCC 2013

prof. dr. sc. Julijan Dobrinić

NUMIZMATIČKA IZLOŽBA „MEDALJE I PLAKETE ISTRE I KVARNERA“

Izložbe medalja nisu česte, a i kad se prirede, obično se održavaju u sklopu institucija i prikazuju muzejske zbirke, odnosno donacije ili ostavštine nekoj od takvih ustanova. Naravno, takve su izložbe potrebne, što više dužnost je njihova prikazati javnosti taj dio kulturne baštine. Pojedinci, numizmatičari, rjeđe izlažu medalje iz svojih zbirki, za što naravno ima više subjektivnih i objektivnih razloga. Zato se malo zna o sadržaju takvih zbirki, a važni primjerci ostaju dugo skriveni od očiju javnosti, mnogi od njih nisu nikad objavljeni, čak niti kao pojedinačni primjerci.

Stoga treba istaknuti izložbu medalja koja je održana povodom 7. međunarodnoga numizmatičkog kongresa u Hrvatskoj. Izložba je bila otvorena 24. rujna 2013. u Muzeju Grada Rijeke, instituciji koja prikuplja, čuva i obrađuje i taj dio lokalne baštine.

Povod odabiru upravo medalja za izlaganje bio je kongres. Prvo, kongres se održao u Opatiji, koja je, iako pripada Liburniji, zemljopisno smještena na istarskom poluotoku

pa se tako nalazi zapravo na preklopu dviju regija, Liburnije i Istre. Drugo, na tom području nisu postojale autohtone numizmatičke aktivnosti, osim u kratkom razdoblju u Rijeci i Bakru sredinom 19. stoljeća. Uz to, pravo bogatstvo medalja i plaketa, izrađenih raznim prigodama, jednostavno je vapilo za prikazivanjem javnosti.



Autor je izložbe Marko Šarinić, poznati hrvatski numizmatičar, dobar poznavatelj srednjovjekovne i moderne numizmatike, napose iz hrvatskoga numizmatičkoga korpusa. Strastveni je kolekcionar povijesnoga novca i povijesnih medalja. Razgovori o izložbi počeli su prije godinu dana pa su na vrijeme završene sve pripreme i dogovori s Muzejom Grada Rijeke i tamošnjim ravnateljem mr. sc. Ervinom Dubrovićem. Ta ustanova, iako bez potrebnih sredstava za ovu izložbu, pokazala je razumijevanje i svesrdnu pomoć u organiziranju i postavljanju izložbe.

S autorom je utvrđena koncepcija izložbe, vodeći računa upravo o mjestu održavanja i sadržaju medalja u njegovoj zbirci, koje do sada uglavnom nisu kod nas nikada izlagane.

Odabrano je dvjestotinjak medalja i plaketa vezanih uz toponime, povijesne događaje, institucije i osobe s područja Istre i Kvarnera od renesanse do danas. Prikazano je nekoliko medalja koje još nisu obrađene u numizmatičkoj literaturi.

Primjerice, važnije su medalje i plakete: Altobello Averoldi – pulski biskup (16. st.), Julije Klović – nepoznati majstor (17. st.), Grožnjan – kanonička medalja, Brijuni – golfski klub, Napoleon – Osvajanje Istre (nekoliko varijanti), Crveni otok.

Zastupljeni su primjerice ovi autori: Manferdini, Andrieu, Brenet, Denon, Mistruzzi, Tautenhayn, Scharff, Szirmay, Seidan, Schwerdtner, Kares, Jeger, Despot, Angeli Radovani, Janeš, Mataušić.

Izložbeni katalog u nakladi autora slikovno u boji i tekstualno dokumentira izložke. Kao samostalna publikacija, opsega stotinjak stranica, katalog prvi put daje pregled medalja i plaketa s ovog interesantnog područja, koje je prečesto bilo metom posezanja agresivnih susjeda, što se ogleda i u prikazanim medaljama.



*Detalj s otvorenja izložbe
(s lijeva na desno J. Dobrinić, M. Šarinić, E. Dubrović)*

Na otvaranju izložbe prigodnim riječima nazočnima se obratio domaćin, ravnatelj Muzeja Grada Rijeke gospodin mr. sc. Ervin Dubrović. Kao inicijator izložbe i predsjednik Organizacijskog odbora Kongresa, o razlozima i potrebi takve izložbe govorio je prof. dr. sc. Julijan Dobrinić. O izložbi je govorio i autor Marko Šarinić, istaknuvši najvažnije izložene primjerke.

J. D.

KONGRESNA MEDALJA ZA INCC 2013

Običaj je da se važni događaji obilježavaju, prema prilikama, medaljama, žetonima ili značkama. Medalje, kao likovni objekti trajne vrijednosti, izrađivale su se od antičkih vremena. Nakon propasti antičkih kultura i civilizacija, one su katkad ostale jednim svjedocima o osobama, događajima ili prilikama iz tadašnjeg vremena. Te male plastike zasigurno intrigiraju estete, ljubitelje umjetnosti, ali i numizmatičare. Medaljama se, prema mogućnostima, prate i važniji numizmatički događaji, izložbe ili kongresi. I za dosadašnje numizmatičke kongrese u Hrvatskoj bile su izrađivane medalje i plakete, pa je i za netom održani 7. Međunarodni numizmatički kongres u Hrvatskoj INCC 2013 izrađena kongresna medalja.

Odluci o izradi medalje prethodili su razgovori o potencijalnim medaljerima. Na preporuku docenta Vladimira Gudca s Akademije primijenjenih umjetnosti Sveučilišta u Rijeci odabran je Nikola Vudrag, student Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu u klasi profesora Damira Mataušića.

Nikola Vudrag rođen je 14. ožujka 1989. u Varaždinu. Nakon osnovne škole upisao se u Školu za dizajn, tekstil i odjeću, smjer „dizajn i likovna umjetnost“. Maturirao je 2006. godine kao aranžersko-scenografski dizajner na Drugoj gimnaziji Varaždin. Iste godine upisao se na Akademiju primijenjenih umjetnosti (APU) u Rijeci i nakon tri godine smjera „likovne pedagogije“, na odjelu slikarstva, prešao je na Akademiju likovnih umjetnosti (ALU) u Zagrebu, na odjel „kiparstvo“. Od 2009. godine član je

Likovne udruge Varaždin. Student je četvrte godine „Male plastike i medaljerstva“ kod profesora Damira Mataušića. Održao je do sada zavidan broj izložaba, na kojima je prikazao svoj svjetonazor, stil izrade i poimanje likovnog izraza, koji se zarana pokazao majstorskim.

Medalja je na temelju njegovih modela izrađena u Hrvatskome novčarskom zavodu. Ta institucija, osim što izrađuje kovani novac za potrebe HNB-a, izradila je do sada zavidan broj medalja u neplemenitim i plemenitim metalima, kojima se obilježavaju najvažniji događaji i čuva spomen na osobe iz povijesnog i kulturnog korpusa hrvatskog naroda.



Na taj način Hrvatski novčarski zavod promiče hrvatsku kulturnu baštinu, vodeći računa o očuvanju kulturnog i povijesnog digniteta hrvatskog naroda.

Medalja je izrađena iz tombaka, promjera je 70 mm, mase 145 g, a naklada joj je 100 primjeraka. Na medalji su prikazana obilježja mjesta održavanja kongresa te obilježja kongresa.



Lice: U polju unutar glatkog ruba s lijeve je strane floralni vijenac koji se s desne strane nastavlja užim kružnim lukom. Među lukovima je engleski akronim kongresa INCC 2013 između trotočki .: **INCC 2013** .: Pri gornjem rubu velikom rimskom brojkom označen je redni broj kongresa **VII.**, a ispod njega četveroredni je natpis **MEĐUNARODNI / NUMIZMATIČKI / KONGRES U / HRVATSKOJ**

Naličje: U polju unutar dvaju glatkih kružnica prikazana je Villa Angiolina. S lijeve strane stabla prelaze rub, a s desne strane dotiču rub. Iznad vile troredni je natpis: **OPATIJA / VILLA ANGIOLINA / 27.-28. IX. 2013.** Između dviju kružnica duž ruba natpis je između dvije trotočke: .: **7th INTERNATIONAL NUMISMATIC CONGRESS IN CROATIA** .:

Tijekom trajanja izložbe, a prvoga dana kongresa, 27. rujna, priređeno je predstavljanje te medalje u prostoru izložbe Medalje i plakete Istre i Kvarnera u Muzeju Grada Rijeke, Muzejski trg 1. Na otvorenju se nazočnima, osim domaćina, mr. sc. Ervina Dubrovića, kratko obratito predsjednik Organizacijskog odbora INCC 2013, prof. dr. sc. Julijan Dobrinić. O medaljama je nadahnuo govorio docent Vladimir Gudac s Akademije primijenjenih umjetnosti Sveučilišta u Rijeci te autor Nikola Vudrag. O kovanju medalja i tehnologiji kojom je ona izrađena govorio je predstavnik Hrvatskoga novčarskog zavoda, tehnički rukovoditelj Damir Lončar, koji je osobno vodio tehnološki dio izrade. Tom prilikom izloženi su predlošci, skice i modeli medalje, alati za izradu i probni otkovi medalje.



*Detalj s promocije medalje u Muzeju Grada Rijeke, 27. rujna 2013.
(s lijeva na desno N. Vudrag, V. Gudac, J. Dobrinić, E. Dubrović)*

J. D.

KATALOG IZLOŽBE „MEDALJE I PLAKETE ISTRE I KVARNERA“

Numizmatičari, kao i većina osoba koje se bave izložbama i izlaganjem povijesnih predmeta, misle da izložba mora biti popraćena katalogom. Toga se držao i autor izložbe „Medalje i plakete Istre i Kvarnera“ koja je u Muzeju Grada Rijeke bila otvorena 24. rujna 2013. Izložbu medalja iz svoje zbirke upotpunio je tiskanim djelom zavidno bogatoga sadržaja i zavidne razine izvedbe.

Na otvaranju izložbe, među inima, govorio sam kao urednik toga kataloga te bih iz toga govora izdvojio: „U prilici sam reći nešto o ovoj izložbi i katalogu koji ju prati. Neću veličati značaj onoga što je učinjeno, ali sam primoran ponovno naglasiti značaj djelovanja pojedinaca u ovome području u situaciji kad za takvu djelatnost nema podrške zajednice. Kad budete uzeli katalog u ruke i kad budete iščitavali, kako je i red, predgovor iz pera jednog od najznačajnijih živućih hrvatskih numizmatičara, dr. Ivana Mirnika, arheologa iz Arheološkog muzeja u Zagrebu, spoznat će te, kao i ja, da nije potrebno tomu njegovu tekstu dodavati ništa. Kao urednik kataloga, pak, nisam imao značajnijeg posla, jer smo se Marko Šarinić i ja odmah razumjeli bez puno riječi, a rezultat je pred vama ...“



Katalog prati sve izložene medalje, koje su u njemu prikazane slikom i opisane konciznim standardnim numizmatičkim opisom. Prikazano je 187 medalja i plaketa iz obuhvaćenih povijesnih razdoblja.

Fotografije su izradili Josip i Petar Strmečki, a oblikovanje i pripremu za tisak obavio je Josip Strmečki. Katalog je u 500 primjeraka tiskan u Tiskari Zelina d.d. Predgovor potpisuju Ivan Mirnik i Miroslav Nađ. Dodan je proslav autora te popis kratica i zahvala.

Katalog je uređen tako da su grupe medalja navedene abecednim redom prema vodećoj riječi. Ako je medalja izrađena u spomen na neku osobu važnu za neko mjesto, tada je vodeća riječ odgovarajući toponim. Ako se medalje odnose na neku regiju, kao cjelinu, tada one čine posebnu skupinu, a unutar nje navedene su kronološki. O Istri ima 17 medalja, a među njima se brojnošću ističu medalje kovane za francuskog osvajanja. Ostale medalje i plakete nazivcima se povezuju za pojedine gradove ili mjesta u Istri i Hrvatskom primorju. Na žalost, najbrojnije su tuđinske, talijanske, austrijske i francuske medalje, kojima su strane vlasti, hoteći istaknuti suverenitet nad otežim, obilježavale brojne, manje ili više važne događaje i osobe. No to je medaljama i svrha. Na sreću, pak, ima podosta medalja izdanih na spomen i u čast osoba i događaja važnih za hrvatski povijesni i kulturni identitet na tom području. To su primjerice medalje broj 13, 32, 33, 41, 42, 79, 80, 115, 116, 117, 171, 172 i 174.

Numizmatički opisi standardni su na hrvatskome jeziku, a uključuju opise lica i naličja, naziv materijala iz kojega je medalja izrađena, način izrade, mjesto, autore i dimenzije. Znatan trud uložen je u dokumentiranje o objavljivanju, navođenjem literaturnih izvora u kojima se pojedine medalje spominju.

Katalog je, iako bez popisa brojeva i indeksa pojmova, samostalna publikacija koja može poslužiti za uvod i kao osnovna literatura u proučavanju toga numizmatičkog područja. Zajedno s opisima na izložbenim vitrinama čini pak odmjerenu cjelinu. Ovaj je katalog nedvojbeno povećao broj važnih numizmatičkih naslova na hrvatskom jeziku napisanih od hrvatskih autora.

J. D.



Glavna godišnja skupština HND-a 23. 12. 2012. (Muzej grada Zagreba)



Glavna godišnja skupština HND-a 23. 12. 2012. (Muzej grada Zagreba)